

Mál nr.: 21/00317

Betri ætlar at gjalda vinningsbýti

Áheitan sambært § 11, stk. 5 í kappingarlógini

03-03-2022

Indhold

1. Samandráttur.....	2
1.1. Avgörð.....	2
2. Málslýsing.....	3
2.1. Inngangur.....	3
2.3. Marknaðarlýsing.....	3
2.4. Ætlan.....	6
2.5. Hoyringssvar.....	7
3. Meting.....	9
3.1. Ráðandi stöð.....	9
3.2. Váttan sambært § 11, stk. 5.....	10
3.2.1. Frælsi hjá kundanum.....	11
3.2.2. Atgongdin hjá kappingarneytum.....	12
3.2.3. Styrking av eini ráðandi stöðu.....	13
3.2.4. Onnur viðurskifti.....	13
3.3. Ávegis niðurstöða.....	13
4. Niðurstöða.....	14
5. Kæruvegleiðing.....	14
6. Fylgiskjøl.....	15
Fylgiskjal 1: Viðmerkingar frá Trygd 29.10.2021.....	15
Fylgiskjal 2: Viðmerkingar frá Trygd 10.02.2022.....	24
Fylgiskjal 3: Viðmerkingar frá LÍV 29.10.2021.....	25
Fylgiskjal 4: Viðmerkingar frá Betri 30.11.2021.....	27
Fylgiskjal 5: Viðmerkingar frá Betri 08.02.2022.....	28

1. Samandráttur

1. Nevndin í Ognarfelag Tryggingartakaranna hefur avgjört, at vinningsbýti skal rindast til limirnar í felagnum. Limirnir í Ognarfelag Tryggingartakaranna eru tryggingartakararnir hjá Betri Trygging.
2. Grundgevingarnar fyri at rinda vinningsbýti eru, at felagið nú er nóg væl fyri fíggarliga og at leisturin við felagnum leggur upp til, at borið verður aftur til limirnar í tílkari støðu.
3. Leiðslan í P/f Betri hefur tí sent eina áheitan, sbrt. § 11, stk. 5 í kappingarlógini, har biðið verður váttað, at rindan av vinningsbýti ikki er í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógini.
4. Tann serliga støða, sum ger seg galdandi í sínámillum tryggingarfeløgum er, at ein limur er bæði kundi og eigari.
5. Hetta merkir í hesum føri, at vinningsbýti kemur undir hugtakið avsláttur í kappingarrættinum, ið er allýst sum ein og hvør fyrimunur latin kunda, og sum hefur virði fyri kundan.
6. Útgjald av vinningsbýti skal tí metast sum ein avsláttarskipan.
7. Ætlanin er at rinda vinningsbýti, sum svarar til 8-10% av tryggingargjöldunum hjá Betri Trygging, men tað er yvirskot hjá dótturfeløgnum og yvirskot av íløguvirkseminum hjá P/f Betri, sum verður rindað út.
8. Kappingareftirlitið metir, at tílk skipan við afturbering møguliga kann koma undir tað, sum í kappingarrættinum verður nevnt trúfestisskapandi avsláttarskipanir, sum kunna verða í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógini.
9. Kappingareftirlitið metir tó, at tey eyðkennir, sum vanligu eru at finna í kappingaravlagandi avsláttarskipanum, eru ikki at finna í skipanini hjá Betri.
10. Ítøkiliga skal nevast, at Kappingareftirlitið metir, at kundin framvegis hefur frælsi at velja veitarar.
11. Somuleiðis metir Kappingareftirlitið, at ein kappingarføru kappingarneyti verður ikki útihýstur av marknaðinum av teirri skipan, sum Betri ætlar at seta í verk.

1.1. Avgerð

12. Kappingarráðið kann vátta, sbrt. §11, stk. 5, at ítøkiliga ætlanin um at rinda vinningsbýti út til limirnar í Ognarfelag Tryggingartakaranna, eftir teimum viðurskiftum sum eru Kappingarráðnum kunnug, ikki er í stríð við § 11 stk. 1 í kappingarlógini.
13. Avgerðin er serliga grundað á, at ætlaði leisturin fyri rindan av vinningsbýti hefur ikki tey eyðkenni sum vanligu hava við sær at avsláttarskipanir virka kappingaravlagandi. Somuleiðis verður mett at stóddin á afturberingini, ið svarar til 8-10% av tryggingargjöldunum hjá Betri Trygging, útihýsir ikki verandi ella møguligar kappingarneytar frá viðkomandi marknað

2. Málslýsing

2.1. Inngangur

14. Betri sendi tann 14. mai 2021 eina áheitan, sbrt. § 11, stk. 5 í kappingarlógini, har biðið varð um eina vátan um, at útgjald av vinningsbýti ikki var brot á § 11, stk. 1 í kappingarlógini¹.
15. Sambært § 30 í viðtøkunum, skal nevndin í Ognarfelag Tryggingartakaranna leggja fram uppskot um hvussu møguligt avlop ella tap skal nýtast, og í tí sambandi kann nevndin skjóta upp, at vinningsbýti verður latið limunum².
16. Ognarfelag Tryggingartakaranna hevur avgjørt, at vinningsbýti skal lutast út til limirnar í felagnum.
17. Limur, sambært § 4 í viðtøkunum hjá Ognarfelagnum, er tann, sum er tryggingartakari í P/f Betri Trygging og hevur fastan bústað ella heimstað í Føroyum.
18. Í áheitanini verður sagt, at felagið er nú nóg væl kapitaliserað, og tí hevur aðalfundurin mett, at hetta eigur at koma limunum til góðar, eins og at leisturin við felagnum leggur upp til, at yvirskot verður goldið út í slíkum førum³. Tað er yvirskot frá dótturfeløgum, umframt møguligt yvirskot frá íløguvirkseminum hjá P/f Betri, sum er grundarlag fyri vinningsbýtinum til limirnar.
19. Skipanin við vinningsbýti verður soleiðis skipað, at allir tryggingartakarar fáa útgoldið vinningsbýti grundað á ta upphædd, teir hava goldið í tryggingargjaldi til P/f Betri Trygging. Í hesum sambandi fer felagið at strika U-kekkin.
20. U-kekkin var ein skipan, sum varð latin limum í P/f Betri Trygging, ið høvdu sína eftirlønaruppsparing í Betri Pensjón.
21. Fer Ognarfelag Tryggingartakaranna at rinda limum sínum vinningsbýti, kann tað møguliga skaða kappingina á marknaðinum fyri skaðatryggingar, tí vinningsbýti verður eisini fíggað av øðrum virkseminum í samtakinum.
22. Um upphæddin, sum verður borðin aftur, er ov stór, so er skjótt at eisini kappingarfórir kappingarneytar verða útihýstir av marknaðinum.
23. Tað hevur tí týdning at fáa staðfest um skipanin, sum Ognarfelag Tryggingartakaranna ætlar at seta í verk, er kappingaravlagandi og í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógini.
24. Í sambandi við málsviðgerðina, hevur Kappingareftirlitið hoyrt tey feløg, sum hava virksemin innan føroyska fíggarageiran. Tvey feløg hava latið inn hoyringsskriv, har tey vísa á ymisk viðurskifti, sum tey eru ónøgd við.

2.3. Marknaðarlýsing

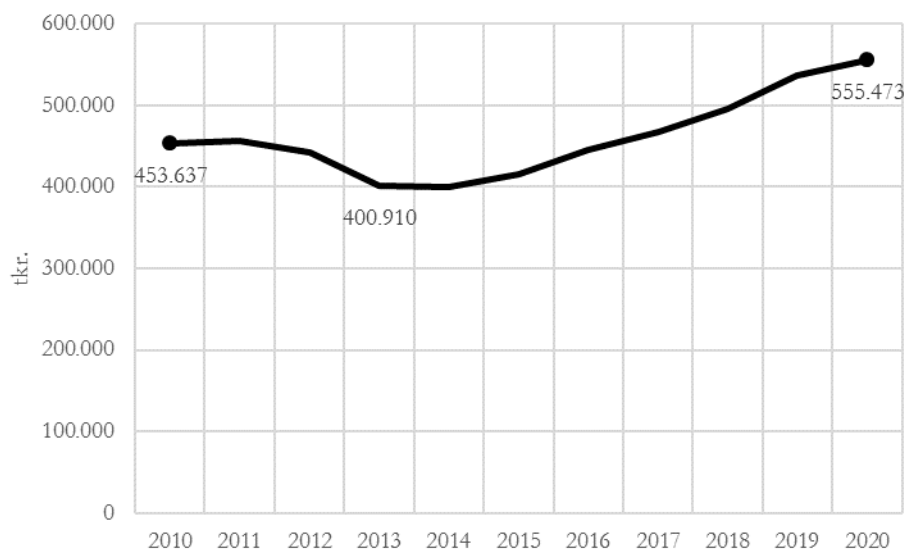
25. Fram til 1997 hevði Tryggingarsambandi einkarétt at selja tryggingar í Føroyum. Eftir at einkarétturin varð avtíkin, kom Tryggingarfelagið Trygd inn á marknaðin. Trygd varð stovnað í 1932, men misti rættin at tekna tryggingar í 1943, tá Tryggingarsambandi fekk einkarétt.

¹ Evy Jacobsen, t-postur, 14 mai 2021.

² Viðtøkur fyri Ognarfelag Tryggingartakaranna, dagf. 29. april 2020

³ Ognarfelag Tryggingartakaranna er eitt sínámillum tryggingarfelag.

26. Eftir at einkarétturin varð avtikin í 1997, fingu føroysk og útlendsk feløg móguleika at bjóða skaðatryggingar í Føroyum. Í dag eru tvey føroysk felag, trý íslendsk feløg og níggju donsk feløg, sum kunnu tekna skaðatryggingar í Føroyum.
27. Tað eru ongi hagtøl fyri hvussu nógvir tryggingartakarar í Føroyum hava útlendskan veitara. Hvørki Hagstova Føroya, Tryggingareftirlitið ella danska Fíggjareftirlitið hava hesi hagtøl.
28. Kappingareftirlitið hevur spurt seg fyri hjá føroyskum skaðatryggingarfelag, sum metir, at virkseimið hjá útlendskum tryggingarfeløgum er sera avmarkað.
29. Tryggingarmarknaðurin verður vanligi deildur sundur í tveir høvuðsmarknaðir. Hesir eru skaðatryggingar og lívs- og eftirlønartryggingar. Sambært tryggingarlóggávuni⁴ kunnu lívstryggingar ikki verða í sama felag sum skaðatryggingar.
30. Strikumyndin niðanfyri vísir söluna⁵ av skaðatryggingum hjá føroyskum feløgum í Føroyum í tíðarskeiðinum 2010 til 2020.

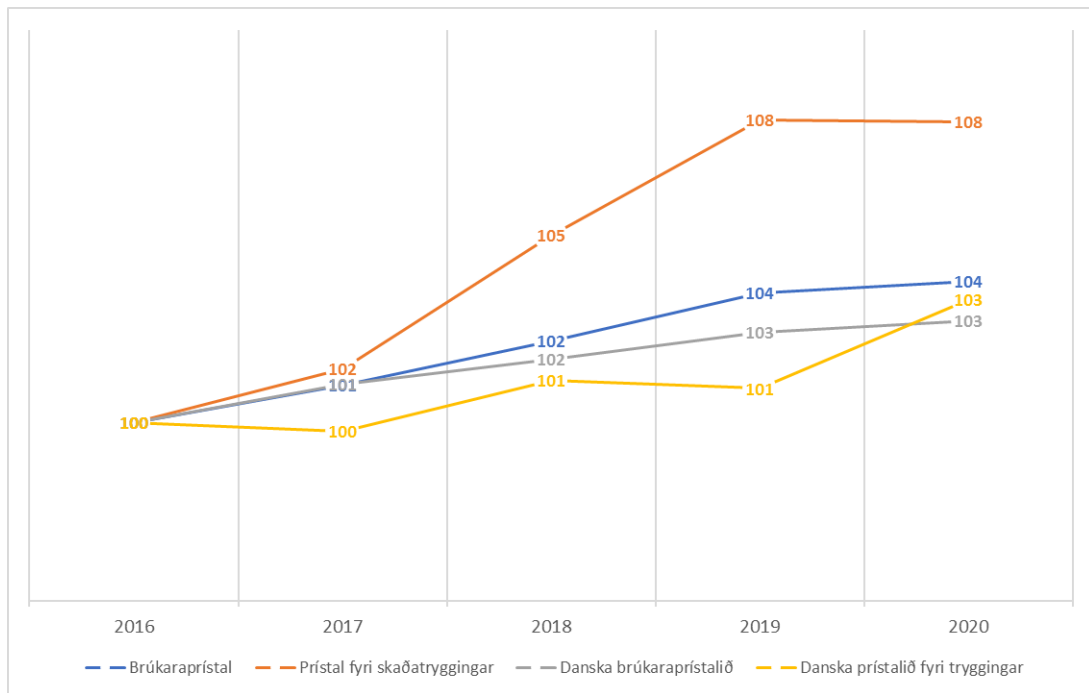

31. Sum tað framgongur, so fall sölun frá 2010 til 2013 við áleið 53 mió. kr. fyri síðani at vaksa við áleið 155 mió. kr. fram til 2020.
32. Tað eru yvirskipað tvey viðurskiftir, sum kunna ávirka söluna av skaðatryggingum. Í fyrsta lagi ávirkast sölun av mongdini og í øðrum lagi av eindarprísinum. Mongdin av seldum tryggingum broytist, um talið av keyparum broytist ella um úrvalið av tryggingum broytist.
33. Seinastu 10 árin hava verið tíðarskeið, har fólkatálið í Føroyum er minkað og tíðarskeið, har fólkatálið er vaksið, men yvir alt tíðarskeiðið, er fólkatálið vaksið. Tann 31. desember 2010 vóru 48.447 føroyingar og við árslok vóru 52.900 føroyingar. Fólkatálið fall frá 2010 fram til og við 2012 við 385 fólki og er síðani vaksið við 4.872 fólki. Frágongd og tilgongd í fólkatálinum og søla av skaðatryggingum, hava somu gongd í tíðarskeiðinum 2010 til 2020.

⁴ § 13 í Løgtingslóg nr. 55 frá 9. juni 2008 um tryggingarvirkseimi

⁵ Tryggingargjöld, brutto

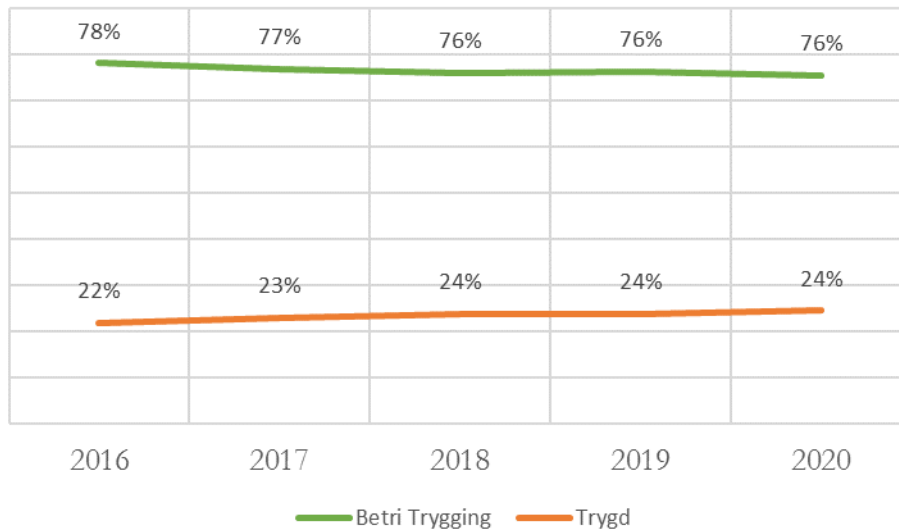
34. Skaðatryggingar eru eisini dyrkaðar nógv í tíðarskeiðinum. Hetta framgongur av brúkaraprístalinum, sum Hagstovu Føroyar framleiðir. Brúkaraprístalið er umboðandi fyri prísstöðið í Føroyum. Tað verða eisini roknað eitt prístal fyri einstøku vøru- og tænaðstúðlkarnar og eru hesi umboðandi fyri prísstöðið innan einstøku bólkarnar.
35. Niðanfyrri er strikumynd, sum vísir gongdina í føroyska og danska brúkaraprístalinum og føroyska og danska prístalinum fyri tryggingar seinastu fimm árin.

36. Sum tað framgongur, so eru prísirnir í tíðarskeiðinum hækkaðir við 4% í tíðarskeiðinum 2016 til 2020, meðan prísurin á tryggingum er hækkaður við 8% í sama tíðarskeiði.
37. Verður samanborið við gongdina í Danmark, so hevur hon verið øvug. Prísvøksturinn á skaðatryggingum hevur verið lægri enn vanligi prísvøksturinn í Danmark. Hetta merkir, at tað neyvan eru dansk viðurskifti ella altjóða viðurskifti, sum eru orsök til prísvøksturinn á skaðatryggingum.
38. Orsøkin til prísvøksturinn er tí at finna í Føroyum.
39. Her kann manglandi kapping millum partarnar vera ein orsök. Marknaðarbygnaðurinn hevur duopol eyðkenni, við tað at tað yvirhøvur eru tveir veitarar á marknaðinum – Betri Trygging og Trygd. Hóast 12 onnur feløg hava loyvi at selja skaðatryggingar, so kunna hesi bert útinna passiva sølu og selja ikki eitt fullfíggið úrval av tryggingum.
40. Í sambandi við hoyring av hesum tilmælið hevur umboð fyri Betri víst á, at yvir eitt 20 ára tíðarskeiði er danska prístalið fyri tryggingar økt við 75%, meðan føroyska bert er økt við 43%. Betri metir tí ikki at tað er rætt at siga at manglandi kapping er orsök til tær príshækkingar sum hava verið⁶.

⁶ Fylgiskjal 5

41. Marknaðarbýtið á föroyskum tryggingarmarknaðinum er ávirkað av søguligu støðuni, har Betri Trygging hevði einkarætt at tekna tryggingar fram til 1997. Niðanfyri er strikumynd, sum vísir marknaðarbýtið innan skaðatrygging seinastu 5 árin⁷.

42. Sum tað framgongur, so hevur Betri Trygging havt ein marknaðarpart øll árin, sum hevur ligið millum 76 og 78%. Trygd hevur tó tikið marknaðarpart frá Betri Trygging í tíðarskeiðinum. Hinvegin er ein flyting av 2% í einum fimm ára skeiði ikki at meta sum marknaður við virknari kapping.

2.4. Ætlan

43. Kappingareftirlitið hevur biðið Betri samtakið um ávísar upplýsingar fyri at meta um ávirkanina, sum útgjaldið av vinningsbýti fer at hava.
44. Kappingareftirlitið hevur biðið um yvirlit yvir hvussu býtið av tryggingargjöldum hevur verið millum privat og vinnu. Betri Trygging hevur latið okkum niðanfyristandandi talvu:

Tryggingargjöld brutto tils. Mio. kr.	2017	2018	2019	2017-2019
Privatkundar	[...]	[...]	[...]	[...]
Vinna á landi	[...]	[...]	[...]	[...]
Vinna á sjógvi	[...]	[...]	[...]	[...]
Tilsamans	[...]	[...]	[...]	[...]

45. Sum tað framgongur, so eru í tíðarskeiðinum 2017 til 2019 rindaðar í miðal 374,6 mió. kr. í tryggingargjöldum. Av hesum hava privatkundar rindað [...] mió. kr. ella [...]%. Vinnan yvirhøvdur hevur rindað [...] mió. kr. ella [...]%. Vinnan á sjógvi hevur rindað [...] mió. kr. ella [...] % av samlaðu tryggingargjöldunum.

⁷ Atlit er ikki tikið til marknaðarpartin hjá útlenskum feløgum

46. Verður stöði tikið í hesum tölum, so vilja privatkúndar fáa útlutað [...] mió. kr. áðrenn skatt, um afturberingun verður [...] % av tryggingargjöldunum. Vinnan á landi fær [...] mió. kr., meðan vinnan á sjógvi fær [...] mió. kr.
47. Kappingareftirlitið hefur eisini biðið Betri Trygging um at útflyggja yvirlit yvir hvussu býtið av tryggingargjöldunum hefur verið innan fyri einstøku virkisøkini hjá felagnum. Betri Trygging hefur latið okkum niðanfyrirstandandi talvu:

Tryggingargjöld brutto tils. Mio. kr.	2017	2018	2019	2017-2019
Sjótrygging (Sjógv og flutningur)	[...]	[...]	[...]	[...]
Akfarstrygging (Motor, kasko og motor ábyrgd)	[...]	[...]	[...]	[...]
Ábyrgdartrygging o.a (Onnur beinleiðis trygging)	[...]	[...]	[...]	[...]
Vanlukkutrygging o.a.	[...]	[...]	[...]	[...]
Bygningar og leysafæ	[...]	[...]	[...]	[...]
Tilsamans	[...]	[...]	[...]	[...]

48. Størsta einstaka virkisøkið hjá Betri Trygging eru sjótryggingar, ið fevna um trygging av skipum og flutningi av farmi, veiðu v.m. Í 2017 til og við 2019, varð í miðal rindað [...] mió. kr. í tryggingargjöldum fyri sjótryggingar, sum er áleið [...] % av samlaðu tryggingargjöldunum. Bygningar og leysafæ fevnir um bæði sethúsatryggingar hjá privakúndum, men eisini tryggingar av bygningum og framleiðslutólum hjá vinnuni. Tryggingartakarar hava rindað í miðal [...] mió. kr. í tryggingargjöldum innan hetta virkisøki, sum svarar til [...] % av samlaðu tryggingargjöldunum.
49. Í tíðarskeiðinum 2017 til og við 2019, vórðu goldnar [...] mió. kr. í akfarstrygging og svarar hetta áleið til [...] % av samlaðu tryggingargjöldunum. Restin, sum verður goldið inn, er til ábyrgdartryggingar og vanlukkutryggingar. Tilsamans er hetta [...] mió. kr. ella áleið [...] % av samlaðu tryggingargjöldunum.
50. Betri samtakið hefur sent upplýsingar um tal av privakúndum og vinnukúndum. Grundað á hesar upplýsingar, er mett um hvussu stórt vinningsbýti fer at verða hjá einum miðal privakúnda og vinnukúnda.

Kundabólkar	10% afturbering	Kundatal í 2021	Miðal tryggingargjald	Vinningsbýti áðrenn skatt	Vinningsbýti eftir skatt
Privakúndi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Vinnukúndi	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

51. Talan er um eina meting, sum er grundað á miðal, og her skal havast í huga, at afturberingun verður grundað á hvussu nógv hvør einstakur kúndi hefur rindað í tryggingum. Metingar grundað á miðal eru umboðandi, um tryggingargjöldini eru javnbýtt innan ávikavist privat og vinnu.

2.5. Hoyringssvar

52. Kappingareftirlitið hefur givið kappingarneytum hjá Betri Trygging, Betri Pensjón, og Betri Banka høvi til at koma við viðmerkingum til ætlanirnar hjá Betri Samtakinum.

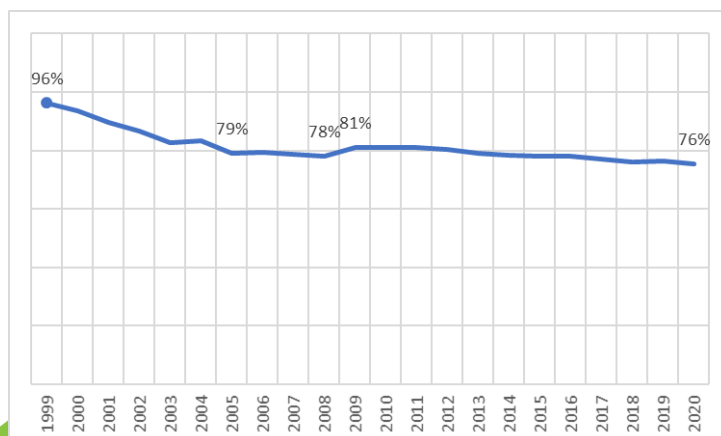
53. Tryggingarfelagið Trygd og Lív hava havt viðmerkingar til ætlanirnar hjá Betri samtakinum um at gjalda vinningsbýti. Lív hevði bert viðmerkingar til U-kekkin, men av tí at hesin gongur út, so eru hesar ikki tiknar við, men hoyringssvarið er hjálagt sum fylgiskjal⁸.
54. Trygd hevur víst á fylgjandi:
- Tryggingarfelagið Trygd metir, at Ognarfelagið og Betri Trygging hava eina ráðandi støðu, og vísa á, at Betri sjálvt viðurkennir seg at hava ein marknaðarpart á 65-70% av skaðatryggingarvirkseminum í Føroyum.
 - Trygd metir, at útlutan av vinningsbýti er misnýtsla av ráðandi støðu.
 - Trygd metir, at vinningsbýti er bert ein afturbering til trúfastar kundar, júst sum aðrar avsláttar- og bonusskipanir, sum hava sum endamál at fasthalda kundum.
 - Trygd metir, at leisturin fyri vinningsbýtinum er óvanligur, tí grundarlagið er ikki bara tað tryggingartekniska úrslitið hjá Betri Trygging, men eisini úrslitið hjá øllum dótturfeløgum, og møguligt úrslit av íløguvirkseminum hjá Betri Holding. Hetta merkir, at trúfestisskapandi ávirkanin av vinningsbýtinum gerst enn størri.
 - Trygd vísir á, at tey 8-10% av tryggingargjöldunum, svara til 82%-102% av tryggingartekniska úrslitinum, og kann tí metast at verða ásetan av órímiligum prísnum.
 - Trygd vísir á, at um felagið varð tvungið til at gjalda 8-10% av sínum tryggingargjöldum aftur til sínar kundar, so hevði felagið ikki havt ein lønandi rakstur.
 - Trygd vísir á, at hóast líknandi skipanir eru at finna í Danmark, so kann føroyski og danski marknaðurin ikki samanberast, tí størsta danska tryggingarfelagið hevur bert 22,5% av marknaðinum.
 - Trygd vísir á, at størsta danska tryggingarfelagið hevur gjørt kanning millum sínar kundar, sum prógvar, at slík skipan við bonus hevur ein trúfestisskapandi virkna.
55. Viðmerkingar frá Trygd eru at finna í fylgiskjali 1 og 2.
56. Kappingareftirlitið er samt við Trygd um, at Betri Trygging hevur eina ráðandi støðu, og at hóast at útgjald av vinningsbýti er vanligt í donskum sínámillum tryggingarfeløgum, so er støðan ein onnur í Føroyum.
57. Kappingareftirlitið er somuleiðis samt við Trygd um, at skipanir, sum tann, sum Betri ætlar at seta í verk, kunnu hava neilig árin á kappingina.
58. Hinvegin skal viðmerkjast, at meðan skipanir við eksklusivitetsavsláttari eru í sær sjálvum í stríð við § 11, stk.1 í kappingarlógini, so skulu ávís viðurskifti verða til staðar, áðrenn ein trúfestisskapandi skipan er í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógini.

⁸ Fylgiskjal 3

3. Meting

3.1. Ráðandi støða

59. Í § 5 í kappingarlógini er ásett, at eftirspurningsvaraseting, útboðsvaraseting og møguleg kapping, skal kannast í sambandi við skilmarking av viðkomandi marknaði. Hetta er fyrri at staðfesta í hvønn mun fyrritøkan er undir kappingarligum trýsti. Ásetingin skal skiljast soleiðis, at varasetingin í øllum forum skal kannast, meðan møguleg kapping skal kannast um tað er neyðugt. Somuleiðis skal ásetingin skiljast soleiðis, at varaseting skal kannast undir øllum umstøðum, men at aðrir hettir eisini kunnu brúkast.
60. Í sambandi við skilmarkingina av viðkomandi marknaði, skal bæði viðkomandi vørumarknaður og viðkomandi landafrøðiligi marknaður staðfestast. Hetta merkir, at kanningin skal staðfesta um tað eru aðrar vøur á marknaðinum, sum kunnu koma í staðin fyrri tær vøur, sum partarnir veita. Eisini skal landafrøðiliga støddin á marknaðinum staðfestast. Landafrøðiligi marknaðurin er tað øki, har partarnir umseta ella avtaka vøur, og har kappingarligu umstøðurnar eru so líkar, og sum líkjast frá teimum, sum eru galdandi í grannaøkjum.
61. Limirnir í Ognarfelag Tryggingartakaranna eru teir, sum hava trygging í Betri Trygging. Tað vil siga, at viðkomandi vørumarknaður er marknaðurin fyrri skaðatryggingar.
62. Kappingareftirlitið sær í hesum máli skaðatryggingarmarknaðin sum ein marknað, tí talan er um avsláttur, sum verður latin av øllum skaðatryggingum, uttan mun til hvat verður tryggað.
63. Viðmerkjast skal tó, at marknaðarstøðan á samlaða skaðatryggingarmarknaðinum uttan iva er umboðandi fyrri støðuna á einstøku skaðatryggingarmarknaðinum, tí tað er siðvenja í Føroyum at hava ein tryggingarveitara.
64. Kappingareftirlitið metir, at viðkomandi landafrøðiligi marknaður eru Føroyar. Hetta kemur serliga av teimum krøvum, sum tryggingarlóggávan setur til veitarar av skaðatryggingum. Á veitara síðuni eru tvær føroyskar fyrritøkur og 12 útlenskar fyrritøkur.
65. Á strikumyndini niðanfyrri sæst marknaðarparturin hjá ávikavist Betri Trygging í tíðarskeiðinum 1999 til 2020. Tíðarskeiðið fevnir um tíðina við frælsari kapping, tó undantikið 1998, sum var fyrsta árið Trygð hevði virksema.
66. Sum tað framgongur, so misti Betri Trygging rættuliga stórar partar av marknaðinum fyrstu árin. Marknaðarparturin hjá Betri Trygging var 96% í 1999 og longu 6 ár seinni var marknaðarparturin

komin niður á 79%. Tað vil siga, at Trygd í hesum tíðarskeiði tók 17% av marknaðinum frá Betri Trygging. Síðan 2005 hevur støðan verið meira støðug, men tó so hevur Betri Trygging síðani 2009 líðandi mist marknaðarpart til Trygd. Í 2009 hevði Betri Trygging 81% av marknaðinum og hevur síðani mist 5% til Trygd.

67. Marknaðarpartar omanfyri 50% eru altíð í sær sjálvum prógv fyri, at ein ráðandi støða fyriliggur, men neyðugt er altíð at kanna eftir um tað eru onnur viðurskifti, sum føra við sær, at tað hóast høgan marknaðarpart, at so hevur viðkomandi fyrítøka ikki eina ráðandi marknaðarstøðu⁹.
68. Tað at Betri Trygging í hesum føri hevur mist marknaðarpart í einum longri tíðarskeiði, merkir ikki neyðturviliga, at Betri Trygging ikki hevur eina ráðandi støðu. Í bæði evropeiskari og danskari rættarsíðvenju er staðfest, at ein støðugur marknaðarpartur ikki í sær sjálvum er prógv fyri eini ráðandi støðu, og at ein fallandi marknaðarpartur ikki í sær sjálvum prógvar, at ongin ráðandi støða er. Men gongdin í marknaðarpartinum er týðandi atlit í metingini av um ráðandi støða fyriliggur ella ikki¹⁰.
69. Verður hugt eftir marknaðarpartinum hjá Betri Trygging sæst, at hann fall serliga nógv beint eftir at einarætturin varð avtikin. Frá 1999 til 2005 fall marknaðarparturin við 17%, síðani er hann fallin við 3%. Tað vil siga, at seinastu mongu árinum hevur Betri Trygging havt ein marknaðarpart, sum liggur omanfyri 70% og sum síðani 2005 er minkaður við 0,2% um árið í miðal. Her skal leggjast afturat, at samlaða sølan er økt við 74% í sama tíðarskeiði.
70. Kappingareftirlitið metir, at Betri Trygging hevur eina ráðandi støðu á marknaðinum fyri skaðatryggingum.
71. Betri Trygging hevur síðani 2005 havt ein marknaðarpart, sum hevur verið omanfyri 70%, og er hetta í sjálvum sær prógv um eina ráðandi støðu. Tað eru ikki onnur viðurskifti, sum føra við sær, at ráðandi støða ikki er til staðar.

3.2. Váttan sambært § 11, stk. 5

72. Betri samtakið ynskir at fáa eina váttan um, at rindan av vinningsbýti til limirnir í Ognarfelag Tryggingartakaranna, ikki er eitt brot á § 11, stk. 1 í kappingarlógini.
73. Eftir kappingarlógini er ein avsláttur ein og hvør fyrimunur, sum verður latin einum kunda og sum hevur eitt virði fyri kundan¹¹. Sostatt eru ætlanirnar um at seta í verk eina skipan um rindan av vinningsbýti at meta sum ein avsláttarskipan eftir kappingarlógini.
74. Afturberingarskipanin hjá Ognarfelag Tryggingartakaranna hevur við sær, at tann, sum hevur sínar tryggingar hjá Betri Trygging, fær 5 kr.¹² aftur av hvørjum 100 kr., sum verða rindaðar í tryggingargjaldi.

⁹ AKZO Chemie, mál 62/86, præmis 60

¹⁰ Konkurrenceloven med kommentarer af Kirsten Levinsen m.fl., 4. udg. 2018, síða 599

¹¹ Konkurrenceloven med kommentarer af Kirsten Levinsen m.fl., 4. udg. 2018, síða 669

¹² Grundað á eina afturbering á 10%, sum verður skattað við 50%.

75. Ein ráðandi fyrirtøka hefur sum meginreglu rætt til at geva avsláttur til sínar kundar. Tað kunnu tó verða støður, har ein avsláttarskipan hjá eini ráðandi fyrirtøku kann skaða kappingina, við tað at kappingarneytar verða útihýstir frá marknaðinum ella pørtum av marknaðinum.
76. Afturberingin hjá Betri Trygging virkar soleiðis, at tryggingartakarin fær útlutað vinningsbýti við ársenda. Tryggingartakarin veit ikki fyrr enn aðalfundur hefur verið í Ognarfelagnum hvussu nógv hesin fær afturborið, tí afturberingin er grundað á yvirskotið av øðrum rakstri enn skaðatryggingarrakstri.
77. Vanliga verður avsláttur í kappingarrætti bólkaður í mongdaravsláttur, eksklusivitetsavsláttur og aðrar skipanir, sum kunnu skapa trúfesti. Fyrstnevndu eru sum meginregla ikki í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógini, meðan eksklusivitetsavsláttur sum meginregla er í stríð við § 11, stk. 1. Tá tað kemur til trúskaparavsláttur, so er neyðugt at fáa staðfest um avslátturin fer at avmarka ella taka burtur móguleikan hjá kundum at velja veitara, fora atgongdini hjá kappingarneytum til marknaðin og hvørt ein ráðandi støða verður styrkt umvegis eina kappingaravlag¹³.
78. Talan er ikki um mongdaravsláttur, tí avslátturin er ikki grundaður av keypinum hjá kundanum. Støddin á avsláttinum er bert grundað á hvussu raksturin er hjá feløgunum í samtakinum. Allir limir fáa sama lutfalsliga avsláttur, uttan mun til hvussu nógv er goldið í tryggingum.
79. Kappingareftirlitið metir ikki, at talan er um ein eksklusivitetsavsláttur, tí avslátturin verður givin treytaleyst til allar tryggingartakarar. Tað eru eingi beinleiðis ella óbeinleiðis krøv um, at allar ella ein stórir partur av tryggingunum skulu verða hjá Betri Trygging. Ein kundi, sum bert hefur eina biltrygging hjá Betri, og restina hjá Trygd, fær sama lutfalsliga avsláttur, sum tann, sum hefur allar tryggingar hjá Betri.
80. Kappingareftirlitið metir tí, at afturberingarskipanin hjá Betri skal metast í mun til triðja bólkin av tryggingum. T.v.s. í hvønn mun afturberingarskipanin er trúfestisskapandi.

3.2.1. Frælsi hjá kundanum

81. Afturberingin er hvørki skipað soleiðis, at latið verður fyri ein part keypinum, sum kemur upp um ávísá nógd, ella at latið verður fyri samlaða keypið hjá kundanum, tá ávísá nógd er keypt. Allir tryggingarkundar hjá Betri Trygging fáa somu lutfalsligu afturbering, sum verður latin treytaleyst.
82. Avgerð um afturrindan verður tikin á aðalfundi hjá Ognarfelagnum í apríl mánaði, so tíðarskeiðið frá at tryggingargjaldið er rindað til afturberingin fer fram, kann verða upp til 16 mánaðir. Avgerandi í hesum føri er nær og hvussu kundin rindar sínar tryggingar.
83. Talan kann tí verða um eitt langt tíðarskeið frá tí at keypið er framt til afturberingin er framd. Eitt langt tíðarskeið kann verða ein trupulleiki, um tað hefur við sær, at ein stórir partur av eftirspurninginum ikki er í kapping í tíðarskeiðinum.
84. Avsláttur sum er, verður ásettur fyri hvønn einstakan kunda, heldur enn yvirskipað hefur ofta við sær, at kundin í veruleikanum missur móguleikan at velja aðrar veitarar, men eisini avsláttur, sum er ásettur yvirskipað kann hava somu ávirkan, um fortreytirnar fyri avsláttinum ikki eru grundaðar

¹³ Post Danmark móti danska Kappingarráðnum, mál C-23/14, præmis 29

á búskaparlig viðurskipti, so sum sparing ella effektivitet, men ístaðin hava sum endamál at fora kundanum í at keypa frá kappingarneytum.

85. Allir kundar í Betri Trygging fáa sama lutfalsliga avsláttur, sum Betri metir fer at verða áleið 8-10% av tryggingargjöldunum hjá kundanum. Kundar hava sostatt møguleika at velja aðrar veitarar og missa bert tann part av avsláttirinum, sum viðvíkur teimum tryggingum, sum annar veitari tekur yvir.
86. Afturberingarskipanin er einföld og tí er eisini gjøgnumskygni í ávísan mun, men tað er eisini soleiðis, at kundin veit ikki hvat avslátturin fer at verða í inniverandi ári, tí avslátturin hevur ikki samband við keypið hjá kundanum. Hetta ger, at skipanin er minni gjøgnumskygd.

3.2.2. Atgongdin hjá kappingarneytum

87. Eitt amboð, sum kann brúkast, tá metast skal um hvørt ein avsláttarskipan kann útihýsa kappingarneytum frá marknaðinum ella pørtum av marknaðinum, er metingarstöðið um tann kappingarføra kappingarneytan¹⁴.
88. Í stuttum snýr hetta metingarstöði seg um at kanna um ein líka effektivur kappingarneyti, sum ráðandi fyrítøkan, kann yvirliva á marknaðinum við teirra framferð, sum ráðandi fyrítøkan hevur. Metingarstöðið er skapt í evropeiskari dómssiðvenju og er eisini staðfest í danskari dómssiðvenju.
89. Ein líka kappingarføru kappingarneyti kann svara aftur uppá afturberingina við at seta egnar prísir niður við 5%, tí hetta fer helst at svara til afturberingina hjá Betri, aftaná skatt.
90. Kappingareftirlitið metir, at Trygd kann brúkast sum dømi um ein líka so kappingarføran kappingarneyta sum Betri Trygging.
91. Á talvuni sæst hvat tryggingartekniska úrslitið og ársúrslitið hjá Trygd hevði verið seinastu 10 árin, um prislækking á 5% varð framd. Vanliga vilja prislækkingar føra til øktan eftirspurning, men í hesum føri verður hugsað um eina prislækking, sum er eitt aftursvar fyri at fasthalda verandi støðuna.

Trygd - DKK 1.000	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tryggingargjöld	86.082	87.075	85.651	84.673	88.981	94.187	103.407	115.131	124.406	132.862
Prísbroyting á 5%	4.304	4.354	4.283	4.234	4.449	4.709	5.170	5.757	6.220	6.643
Tryggingartekniskt úrslit	-2.544	17.025	346	8.249	3.471	-3.971	9.117	3.274	12.213	6.804
Ársúrslit	-565	14.607	409	8.287	2.034	-4.445	6.842	1.225	8.293	3.593

92. Í ovastu rekkju eru samlaðu árligu tryggingargjöldini hjá Trygd í tíðarskeiðinum 2011 til 2020, í næstu rekkju er prislækkingin á 5% í krónum, og í triðju og fjórðu rekkju eru ávikavist tryggingartekniska úrslitið hjá Trygd, frádrigið prislækkingina og ársúrslitið hjá Trygd, frádrigið prislækkingina.
93. Sum tað framgongur, vildi Trygd bæði havt eitt tryggingartekniskt yvirskot og eitt rakstrarligt yvirskot seinastu 10 árin.

¹⁴ The as-efficient competitors test

94. Kappingareftirlitið metir tí, at ein líka kappingarförur kappingarneyti kann framvegis kappast við Betri Trygging, eftir at afturberingarskipanin er sett í verk.

3.2.3. Styrking av eini ráðandi støðu

95. Seinastu 10 árinum hevur marknaðarparturin hjá Betri Trygging verið at kalla hin sami, Trygd hevur tikið í miðal 0,2% um árið á einum marknaði, sum er vaksin við 74%.
96. Spurningurin hvørt afturberingarskipanin er kappingaravlagandi og vil føra til eina styrking av marknaðarráðandi støðuni, má svarast við støði í viðgerðini omanfyri í 3.2.1. og 3.2.2.
97. Afturberingarskipanin hjá Betri hevur ikki tey eyðkenni, sum vanliga eyðkenna avsláttarskipanir, sum verða mettar at verða kappingaravlagandi. Tað eru ongar beinleiðis ella óbeinleiðis bindingar. Somuleiðis fáa øll sama avsláttur og avslátturin er altíð hin sami, uttan mun til støddina á keypinum. Afturberingarskipanin virkar hvørki soleiðis, at kundin bert fær avsláttur av eini upphædd, sum liggur omanfyri ávíst mark ella har kundin fær avsláttur fyri alt keypið, men bert eftir at ávís upphædd er nádd (retroaktiv).
98. Av tí at útgjald av vinningsbýti skal skattast, so kann ein kappingarneyti altíð koma við einum bíligari aftursvari. Hetta merkir, at ein kappingarförur kappingarneyti verður ikki útihýstur frá marknaðinum uttan so, at selt verður við tapi.
99. Kappingareftirlitið metir, at afturberingarskipanin í sær sjálvum skuldi ikki ført til, at ráðandi støðan hjá Betri Trygging verður styrkt.

3.2.4. Onnur viðurskipti

100. Umbønin frá Betri er um afturberingarskipanin vil verða í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógini. Ein vátan frá Kappingareftirlitinum er tí avmarkað til júst hetta, og eisini avmarkað í mun til tey veruligu viðurskipti, sum Kappingareftirlitið er kunnað um.
101. Hetta merkir, at hóast afturberingarskipanin, sum hon er lögð fyri Kappingareftirlitið, møguliga ikki er kappingaravlagandi, so kunna tað verða onnur viðurskipti, sum gera, at brot verður framt á § 11, stk. 1 í kappingarlógini. Her verður m.a. hugsað um, at afturberingin førir við sær, at Betri trygging hevur selt til undir kostnað, ella um afturberingin eitt árið verður t.d. 20% heldur enn 8%, so kann t.d. verða, at ein kappingarförur kappingarneyti verður útihýstur á marknaðinum.
102. Kappingareftirlitið kann ikki kanna um ein afturberingarskipan í øllum førum ikki er kappingaravlagandi. Ein møgulig vátan vil tí verða avmarkað í mun til tær veruligu umstøður, sum eru í málinum og avmarkað til spurningin um afturberingarskipanin er kappingaravlagandi. Her skal leggjast afturat, at tey brot, ið eru nevnd í § 11, stk. 3, eru ikki tømandi.

3.3. Ávegis niðurstøða

103. Kappingareftirlitið metir, at afturberingarskipanin hjá Betri hevur ikki tey eyðkenni, sum kappingaravlagandi avsláttarskipanir vanliga hava. Her verður serliga hugsað um, at tað er onki retroaktiv element í skipanini, somuleiðis eru eingi markvirðir, sum skulu røkkast, áðrenn avslátturin verður útgoldin. Somuleiðis fáa allir kundar hjá Betri Trygging sama lutfalsliga avsláttur.
104. Kappingareftirlitið metir, at kappingarförir kappingarneytar verða ikki útihýstir av afturberingarskipanini. Tað serliga við skipanini er, at kundin skal gjalda skatt av afturberingini og tí hevur ein kappingarneyti tann fyrimum, at aftursvarið kann gerast svarandi fyri helmingin av

afturberingini. T.d. um afturberingin er 10%, so varðveitir Trygd status við eini prislækking ella afturbering á 5%.

- ^{105.} Kappingareftirlitið metir tí, at afturberingarskipanin hjá Betri ikki er í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógini.

4. Niðurstøða

- ^{106.} Kappingarráðið kann vátta, sbt. §11, stk. 5, at ítøkiliga ætlanin um at rinda vinningsbýti út til limirnar í Ognarfelag Tryggingartakaranna, eftir teimum viðurskiftum sum eru Kappingarráðnum kunnug, ikki er í stríð við § 11 stk. 1 í kappingarlógini.
- ^{107.} Avgerðin er serliga grundað á, at ætlaði leiturin fyri rindan av vinningsbýti hevur ikki tey eyðkenni sum vanligu hava við sær at avsláttarskipanir virka kappingaravlagandi. Somuleiðis verður mett at støddin á afturberingini, ið svarar til 8-10% av tryggingargjöldunum hjá Betri Trygging, útihýsir ikki verandi ella møguligar kappingarneytar frá viðkomandi marknað.

5. Kæruvegleiðing

- ^{108.} Henda avgerð kann innan 4 vikur eftir móttøku av hesum skrivi, kærast til Vinnukærunevndina, undir Hornabakka, postsmoga 45, FO-110 Tórshavn, sbt. § 28, stk. 2 í kappingarlógini.
- ^{109.} Viðvíkjandi kærur, verður annars víst til kapittul 8 í kappingarlógini.

Vegna

Kappingarráðið

Heri Joensen

Formaður

Sigurd Rasmussen

Fulltrúi